Dostupnost místních veřejných prostranství a služeb v Hradci Králové

V březnu 2004 proběhlo v Hradci Králové vyhodnocení jednoho ze Společných evropských indikátorů, a to A4 Dostupnost místních veřejných prostranství a služeb.

Dle metodiky Evropské komise jsou za veřejné prostory považovány parky, zahrady či otevřená prostranství, které slouží pouze chodcům nebo cyklistům, vyjma zelených dopravních ostrůvků nebo dělících pásů a hřbitovů a nezastřešená sportovní zařízení, bezplatně přístupná veřejnosti. Pro potřeby města Hradce Králové byla veřejná prostranství rozdělena na tři základní typy: **1.** rekreační s převahou zeleně **2.** společenská **3.** obytná.

Kromě výše uvedených veřejných prostranství indikátor sleduje také prodejny potravin, zastávky MHD, mateřské školy, základní školy, zdravotní služby a nádoby na separovaný odpad.

Dostupnost byla vztažena k demografickým údajům z 1. 1. 2004, kdy na území města žilo 95 195 obyvatel v 10 000 trvale obydlených objektech.

Metodiky hodnocení

Vlastní vyhodnocení indikátoru bylo zpracováno ve dvou variantách: „objekty v okruhu 300 m“ a „objekty do 15 minut chůze“.

Standardní evropská metodika „objekty v okruhu 300 m“ nebere v potaz bariéry (např. řeku, frekventované silniční tahy) a skutečnost, že se chodci nepohybují rychlostí jen 300 m za 15 minut. Proto byla ve spolupráci s královéhradeckou firmou T-MAPY navržena metodika „objekty do 15 minut chůze“, která podrobně mapuje bariéry bránící pohybu chodců a dále definuje různou rychlost chůze na rozličných komunikacích či plochách.

Zvolená metodika vyžadovala vytvoření podrobného modelu města, který by se stal základem dalších analytických prací a umožňoval by sledovat dostupnost libovolných objektů podle výše uvedených požadavků. Pro tyto účely byla převzata všechna potřebná data z mapy středního měřítka (mapa čísel popisných) a doplněna daty údržby chodníků vedenými Technickými službami. Následně byl pomocí analytických nástrojů ArcGIS vytvořen speciální datový model „COST GRID“, který udává rychlost pohybu chodce v jakémkoli místě ve městě a zohledňuje přirozené bariéry a další omezující prvky.

Výsledky hodnocení

Výsledky analýz pro jednotlivé standardní indikátory jsou uvedeny v tabulce 1. Celkem bylo vyhodnocováno 16 typů indikátorů. Každý obydlený objekt tak mohl získat 0-16 bodů za přístup k jednotlivým typům veřejných prostranství a služeb. Tato analýza byla provedena jen pro metodu „objekty do 15 minut chůze“. Vyhodnocení je patrné z tabulky 2.

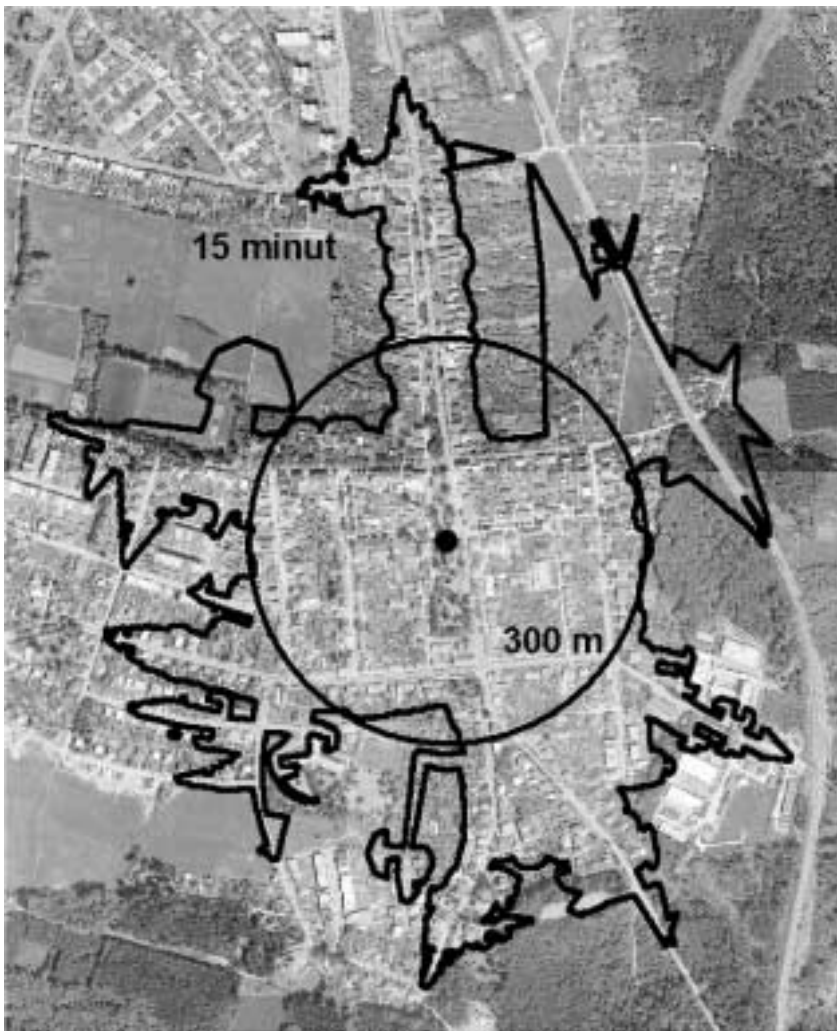

Obr. č. 1: Ukázka datového modelu „COST GRID“

Souhrnné vyhodnocení kvality bydliště ukazuje celkovou velmi vysokou úroveň města. Maximálně bylo možno dosáhnout počtu 16 bodů. Více než 10 bodů dosahuje bydliště 84,59 % obyvatel města. Naproti tomu méně než 5 bodů dosahuje bydliště jen 1,80 % obyvatel města.

Výsledky indikátoru byly zpracovány firmou T-MAPY do interaktivní GIS aplikace, která je volně přístupná na internetových stránkách Magistrátu města Hradec Králové (www.hradeckralove.org) a umožňuje získat informace o tom, jaká je dostupnost veřejných prostranství a služeb v zájmovém místě a do jisté míry tak zjistit kvalitu bydlení v lokalitě.

	A) STANDARDNÍ METODA „OBJEKTY V OKRUHU 300 M“		B) VLASTNÍ METODA „OBJEKTY DO 15 MINUT CHŮZE“	
téma	**počet obyvatel s dostupností**	**% obyvatel s dostupností**	**počet obyvatel s dostupností**	**% obyvatel s dostupností**
1.1 veř. prostranství rekr. a obytná > 5000 m²	67 383	70,72	83 728	87,87
1.2 veř. prostranství rekreační a obytná	71 595	75,14	87 682	92,02
1.3 veř. prostranství rekr., společ. a obytná	85 253	89,47	90 735	95,22
2 hřiště	83 155	87,27	90 526	95,00
3 prodejny potravin	67 673	71,02	88 213	92,58
4 zastávky MHD	89 776	94,22	94 600	99,28
5 mateřské školy	43 390	45,54	70 236	73,71
6 základní školy	33 301	34,95	70 868	74,37
7 zdravotní služby společně	68 186	71,56	84 602	88,79
8 nádoby na separovaný odpad	93 919	98,56	94 684	99,37

Tabulka 1

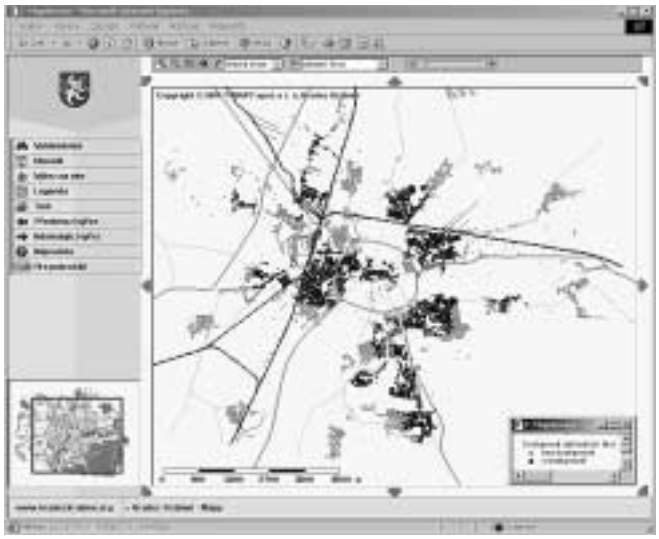

Obr. č. 2: Dostupnost základních škol

obydlené objekty s dostupností k:	**počet objektů**	**% objektů**	**počet obyvatel**	**% obyvatel**
bez dostupnosti veřejných prostranství a sl.	16	0,16	52	0,05
1–2 typům veřejných prostranství a služeb	117	1,17	472	0,49
3–4 typům veřejných prostranství a služeb	314	3,14	1.207	1,26
5–6 typům veřejných prostranství a služeb	732	4,62	2.616	2,75
7–8 typům veřejných prostranství a služeb	1.315	13,15	4.775	5,01
9–10 typům veřejných prostranství a služeb	1.312	13,12	5.372	5,63
11–12 typům veřejných prostranství a služeb	1.678	16,78	15.107	15,86
13–14 typům veřejných prostranství a služeb	2.569	25,69	30.020	31,51
15–16 typům veřejných prostranství a služeb	1.917	19,17	35.460	37,22

Tabulka 2

Porovnání s výsledky v dalších evropských městech

Pro srovnání jsou dostupná data z dalších evropských měst jako je Birmingham, Tampere, Barcelona, Modena či Maribor. V oblasti dostupnosti veřejných prostorů jsou v Hradci Králové veřejná prostranství dostupná v okruhu do 300 m pro 75 % obyvatel, v Modeně pro 89 %, v Bristolu pro 76 %, ale ve slovinském Mariboru pouze pro 61 % obyvatel města. Dostupnost vybraných služeb je v oblasti prodejen s potravinami v Hradci Králové pro 71 %, v Modeně a Malmö pro 75 % a v Bristolu či Oslo pro 60 %. Zajímavé je i srovnání dostupnosti zastávek MHD, kde v Hradci Králové bydlí do 300 m od zastávky 94 % obyvatel, v Mariboru 85 %, v Malmö 95 % a v Barceloně dokonce 100 % obyvatel.

Ing. Jan Kamenický, T-MAPY spol. s r.o.
Mgr. Kateřina Pourová, Magistrát města Hradec Králové